

1.1.1 ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΣΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Η καινοτομία αποτελεί ένα από τα κυριότερα χαρακτηριστικά γνωρίσματα ανάπτυξης μιας περιοχής. Αποτελεί ζητούμενο με πολλές οικονομικές αλλά και κοινωνικές προεκτάσεις.

Για τη Τ.Α.Σ. της ΕΤΑΛ Α.Ε. και τις παρεμβάσεις που προβλέπονται στην Επιχειρηματικότητα - Οικονομία, επιχειρείται να διατυπωθούν ορισμοί και παραδείγματα λαμβάνοντας υπόψη της **RIS3 και τη στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης** ειδικά:

- στον Αναπτυξιακό Στόχο 1. " *Ποιοτική και Ανταγωνιστική Επιχειρηματικότητα, προστιθέμενη αξία στα τοπικά προϊόντα και υπηρεσίες. Αύξηση της παραγωγικής ικανότητας, ανθεκτικότητας και εξωστρέφειας. δημιουργία αλυσίδων αξίας.*" Και των ειδικών στόχων/κατευθύνσεων αυτού 1. *Διαφοροποίηση της οικονομίας Δευτερογενής Τομέας με έμφαση στην αγροδιατροφή & 2. Ανταγωνιστικότητα Επιχειρήσεων, Τριτογενής Τομέας για τη βελτίωση της ελκυστικότητας της περιοχής*
- και στον Αναπτυξιακό Στόχο 4. "Δημιουργία συνθηκών και κινήτρων συλλογικότητας και συνεργατισμού, Δημιουργία συνθηκών για την ανάπτυξη καινοτομίας και έξυπνης εξειδίκευσης, Βελτίωση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και των δυνατοτήτων απασχόλησης".

Εξετάζεται εάν τα προτεινόμενα έργα πληρούν τους όρους που περιγράφονται στον ακόλουθο Ορισμό της Καινοτομίας: «Η Καινοτομία ορίζεται ως «η εφαρμοσμένη χρήση της γνώσης με σκοπό την παραγωγή ή/και παροχή νέων ή ουσιαστικά βελτιωμένων προϊόντων, διαδικασιών ή/και υπηρεσιών που βρίσκουν άμεσης παραγωγικής, χρηστικής ή/και εμπορικής εφαρμογής».

Εναλλακτικά μπορεί να ορισθεί ότι η καινοτομία συνίσταται στην παραγωγή, την αφομοίωση και την εκμετάλλευση με επιτυχία των νέων επιτευγμάτων ή ιδεών στον οικονομικό και κοινωνικό τομέα.

Μια Καινοτόμα πράξη μπορεί να είναι ριζοσπαστική, ή σταδιακή (ανάλογα με τις αλλαγές σε υφιστάμενες λειτουργίες μιας επιχείρησης) και μπορεί να αναφέρεται σε ένα νέο προϊόν ή μια νέα υπηρεσία, στους τρόπους παραγωγής τους ή στην τεχνολογία που χρησιμοποιείται, όπως και στην διοικητική δομή ενός οργανισμού (εσωτερικά ή εξωτερικά σε σχέση με τους πελάτες ή καταναλωτές).

Καινοτομία προϊόντων και διαδικασιών

Ως τεχνολογική καινοτομία ορίζεται:

α. Η εισαγωγή στην αγορά ενός νέου ή σημαντικά βελτιωμένου σε σχέση με τα βασικά του χαρακτηριστικά, τις τεχνικές προδιαγραφές, το ενσωματωμένο λογισμικό ή άλλα μη υλικά συστατικά, προστιθέμενες χρήσεις ή τη φιλικότητα προς τον χρήστη, προϊόντος (υλικού αγαθού ή υπηρεσίας), ή,

β. Η εισαγωγή στην επιχείρηση μίας νέας ή σημαντικά βελτιωμένης διαδικασίας παραγωγής, μεθόδου παροχής και διανομής ή διαδικασίας υποστήριξης για τα αγαθά ή τις υπηρεσίες. Το αποτέλεσμα (της διαδικασίας) θα πρέπει να είναι σημαντικό σε σχέση με τον όγκο της παραγωγής, την ποιότητα των προϊόντων ή το κόστος παραγωγής και διανομής. Καθαρά οργανωτικές ή διοικητικές μεταβολές δεν περιλαμβάνονται απαραίτητα στην τεχνολογική καινοτομία.

Επιπρόσθετα, η τεχνολογική καινοτομία πρέπει να βασίζεται στα αποτελέσματα νέων τεχνολογικών εξελίξεων, νέων συνδυασμών υπαρχουσών τεχνολογιών ή στη χρησιμοποίηση άλλου είδους γνώσεων που αποκτήθηκαν από την επιχείρηση. Οι μεταβολές καθαρά αισθητικής φύσεως δεν περιλαμβάνονται.

Μη τεχνολογική καινοτομία προϊόντων και διαδικασιών

Οργανωτική μη τεχνολογική καινοτομία είναι η εφαρμογή νέων μεθόδων ή μεταβολών των μεθόδων, όσον αφορά τη δομή ή τη διοίκηση της επιχείρησης, που αποσκοπούν στη βελτίωση της χρήσης των γνώσεων στην επιχείρηση, της ποιότητας των αγαθών και των υπηρεσιών ή της αποτελεσματικότητας των ροών εργασίας.

Μη τεχνολογική καινοτομία εμπορίας είναι η εφαρμογή νέων ή βελτιωμένων σχεδίων ή μεθόδων πώλησης που αποσκοπούν στην αύξηση της ελκυστικότητας των αγαθών και των υπηρεσιών ή στην είσοδο σε νέες αγορές.

Παραδείγματα του τι μπορεί να αφορά η τεχνολογική καινοτομία.

(Ο κατάλογος είναι ενδεικτικός και δεν εξαντλεί όλες τις περιπτώσεις).

α. Βιομηχανία / Παραγωγή

Καινοτομία προϊόντος / διαδικασίας

- Νέες μέθοδοι στην παρασκευή τελικών και άλλων προϊόντων / υπηρεσιών με νέες πρώτες ύλες
- Χρήση νέων φιλικών προς το περιβάλλον υλικών

Προϊόντα βιοτεχνολογίας

- Νέες ενεργειακές τεχνολογίες στον πρωτογενή τομέα
- Φάρμακα βιολογικής βάσης
- Νέες διαγνωστικές μέθοδοι στην ιατρική ή στην παραγωγή
- Τεχνολογίες αισθητήρων
- Προϊόντα για την παροχή προστασίας του χρήστη ή περιβάλλοντος
- Συστήματα ολικής διαχείρισης απορριμμάτων ή αποβλήτων
- Αξιοποίηση απορριμμάτων / αποβλήτων.
- Μείωση ενεργειακής κατανάλωσης ανά μονάδα προϊόντος / υπηρεσίας
- Ενσωμάτωση «πράσινων» τεχνολογιών στην παραγωγική / παροχή υπηρεσιών
- Μέθοδος μέτρησης και ελέγχου διαδικασιών ή/και ποιότητας των προϊόντων με αισθητήρες
- Συστήματα που μετρούν και ελέγχουν τα αποθέματα των προϊόντων
- Εισαγωγή μεθόδων που στηρίζονται σε ψηφιακές τεχνολογίες για την ανάπτυξη της παραγωγής (π.χ. αυτοματοποιημένη γραμμή παραγωγής)
- Εισαγωγή προγραμμάτων προσομοίωσης για τον έλεγχο και τη βελτιστοποίηση των τελικών ή και των ενδιάμεσων μεθόδων της παραγωγής και των προϊόντων

Άλλες περιπτώσεις καινοτομίας - μεθοδολογική καινοτομία

- Ανάπτυξη εφαρμογών λογισμικού για καινοτόμες εφαρμογές (π.χ. αγροτικό τομέα)
- Ανάπτυξη ευέλικτου και φιλικού προς το χρήστη λογισμικού
- Υπηρεσίες βιομηχανικού σχεδιασμού πρωτότυπου προϊόντος / διεργασίας / παροχής υπηρεσίας.
- Ανάπτυξη και παροχή υπηρεσιών εξομίσωσης και μοντελοποίησης.
- Εξ' αποστάσεως συντήρηση λογισμικού και παροχή συμβουλών
- Παροχή νέων εφαρμογών και προγραμμάτων πολυμέσων
- Εφαρμογές εκπαίδευσης εξ αποστάσεως
- Εφαρμογή θερμογραφικών και μεθόδων / τεχνικών μη – καταστροφικών ελέγχων στην αποτίμηση τεχνικών συστημάτων.
- Εφαρμογές τηλεματικής και ψηφιακών συστημάτων μετάδοσης.
- Εφαρμογές τηλε-ιατρικής

Παραδείγματα του τι μπορεί να είναι μη τεχνολογική καινοτομία

Είναι σημαντικό να γίνει διάκριση μεταξύ της τεχνολογικής καινοτομίας προϊόντων και διαδικασιών και της μη τεχνολογικής καινοτομίας (οργάνωσης και εμπορίας). Για παράδειγμα:

- Τα πιστοποιητικά ISO ή η εισαγωγή συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου ποιότητας είναι τεχνολογική καινοτομία μόνο όταν συνδέονται άμεσα με την εισαγωγή νέων ή σημαντικά βελτιωμένων διαδικασιών.

- Η δημιουργία μίας απλής ιστοσελίδας με πληροφορίες, χωρίς on-line νέες και πρωτότυπες υπηρεσίες δεν αποτελεί καινοτομία. Αν υπάρχουν οι πρωτότυπες υπηρεσίες και τεκμηριώνουν προστιθέμενη αξία τότε αποτελεί παράδειγμα μη τεχνολογικής καινοτομίας
- Οι οργανωτικές καινοτομίες θεωρούνται τεχνολογικές μόνο στην περίπτωση που βασίζονται σε νέες τεχνολογικές εφαρμογές και επιφέρουν μετρήσιμες αλλαγές στην απόδοση, για παράδειγμα αύξηση στην παραγωγικότητα ή στις πωλήσεις.

Τι δεν είναι καινοτομία οποιασδήποτε μορφής

Ένα σημαντικό κριτήριο για όλα τα είδη καινοτομίας είναι ότι πρέπει να περιέχουν μία σημαντική αλλαγή / διαφοροποίηση στα υπάρχοντα προϊόντα (αγαθά ή υπηρεσίες), τις διαδικασίες, τις μεθόδους εμπορίας ή τις οργανωτικές δομές και πρακτικές της επιχείρησης. Δεν είναι λοιπόν καινοτομία αλλαγές οι οποίες:

(α) έχουν μικρή σημασία ή εμβέλεια ή δεν επιφέρουν ικανό βαθμό νεωτερισμού στην επιχείρηση όπως:

- διακοπή χρήσης μίας διαδικασίας, μεθόδου εμπορίας ή εμπορικής εκμετάλλευσης ενός προϊόντος,
- αλλαγές προερχόμενες αποκλειστικά από μεταβολές των τιμών των παραγωγικών συντελεστών,
- απλή αντικατάσταση ή αναβάθμιση ενός προϊόντος ή διαδικασίας ή συσκευασίας
- παραγωγή επί παραγγελία
- εποχιακές και άλλες κυκλικές μεταβολές.

(β) επιφέρουν “άλλες δημιουργικές βελτιώσεις”, όπου ο νεωτερισμός δεν αφορά τη χρήση ή τα αντικειμενικά χαρακτηριστικά απόδοσης των προϊόντων, ούτε τον τρόπο παραγωγής ή και διανομής τους, αλλά την αισθητική ή άλλες υποκειμενικές ιδιότητες, όπως αλλαγές που εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό στη μόδα ή γενικά αλλαγές αισθητικής φύσεως.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Η κοινωνική καινοτομία περιγράφει τις αλλαγές στις στάσεις, τη συμπεριφορά ή τις αντιλήψεις μιας ομάδας ανθρώπων που εντάσσονται σε ένα δίκτυο ευθυγραμμισμένων συμφερόντων, οι οποίες, σε σχέση με τον ορίζοντα εμπειριών της ομάδας, οδηγούν σε νέους και βελτιωμένους τρόπους συνεργατικής δράσης εντός και εκτός της ομάδας. (Neumeier,2012)

Πιο συγκεκριμένα Η κοινωνική καινοτομία αναφέρεται στη διαδικασία ανάπτυξης και εφαρμογής νέων ιδεών, στρατηγικών ή πρωτοβουλιών που αντιμετωπίζουν κοινωνικές ανάγκες και προκλήσεις. Περιλαμβάνει την εξεύρεση καινοτόμων λύσεων σε κοινωνικά προβλήματα, τη βελτίωση της κοινωνικής ευημερίας και τη δημιουργία θετικής κοινωνικής αλλαγής. Η κοινωνική καινοτομία υπερβαίνει τις παραδοσιακές προσεγγίσεις, εστιάζοντας στην εξεύρεση δημιουργικών και βιώσιμων λύσεων σε πολύπλοκα κοινωνικά ζητήματα.

Η κοινωνική καινοτομία μπορεί να εμφανιστεί σε διάφορους τομείς, όπως η εκπαίδευση, η υγειονομική περίθαλψη, η καταπολέμηση της φτώχειας, η περιβαλλοντική βιωσιμότητα, η κοινοτική ανάπτυξη και άλλα. Συχνά περιλαμβάνει τη συνεργασία μεταξύ διαφορετικών ενδιαφερόμενων φορέων, όπως κυβερνητικές υπηρεσίες, μη κερδοσκοπικές οργανώσεις, επιχειρήσεις και τοπικές κοινότητες.

Τα βασικά χαρακτηριστικά της κοινωνικής καινοτομίας περιλαμβάνουν:

- Καινοτομία: Η κοινωνική καινοτομία εισάγει νέες ιδέες, μεθόδους ή μοντέλα για την αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων, αποκλίνοντας από τις συμβατικές προσεγγίσεις.
- Κοινωνικός αντίκτυπος: Στοχεύει στη δημιουργία θετικών αλλαγών στην κοινωνία, στη βελτίωση της ευημερίας των ατόμων ή των κοινοτήτων και στην αντιμετώπιση συστημικών ζητημάτων.
- Συνεργασία: Η κοινωνική καινοτομία περιλαμβάνει συχνά τη συνεργασία μεταξύ διαφορετικών ενδιαφερόμενων φορέων, όπως η κυβέρνηση, οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί, οι επιχειρήσεις και τα μέλη της κοινότητας, για την αξιοποίηση της συλλογικής εμπειρογνωμοσύνης και των πόρων τους.
- Βιωσιμότητα: Επικεντρώνεται στην ανάπτυξη βιώσιμων λύσεων που μπορούν να διατηρηθούν και να επεκταθούν με την πάροδο του χρόνου, εξασφαλίζοντας μακροπρόθεσμο κοινωνικό αντίκτυπο.

Παραδείγματα κοινωνικής καινοτομίας περιλαμβάνουν:

- πρωτοβουλίες μικροχρηματοδότησης που παρέχουν μικρά δάνεια για την ενδυνάμωση επιχειρηματιών σε κοινότητες με χαμηλό εισόδημα, ή δράσεις διαμοιρασμού κόστους, (ενεργειακές κοινότητες)
- την ανάπτυξη χαμηλού κόστους και ενεργειακά αποδοτικών στεγαστικών λύσεων,
- τη δημιουργία κοινωνικών επιχειρήσεων που συνδυάζουν επιχειρηματικές αρχές με κοινωνική αποστολή
- τη χρήση της τεχνολογίας για κοινωνικό όφελος, όπως η αξιοποίηση εφαρμογών κινητής τηλεφωνίας για τη βελτίωση της πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη σε υποβαθμισμένες περιοχές